

بخششی که دنیا و آخرت را آباد می‌کند

حجت الاسلام والمسلمین محمدباقر مشکاتی
کارشناس مذهبی

صدقه در اسلام، به معنای بخشیدن بخشی از مال به نیازمندان در راه خداست. این عمل نیکو، ریشه در قرآن و سنت و سیره پیامبر اکرم (ص) دارد و از جایگاه بسیار ویژه‌ای در دین اسلام برخوردار است. صدقه یکی از عبادات مهم و راهی برای نزدیک شدن به خداوند است. با دادن صدقه، انسان نشان می‌دهد که به نعمت‌های خدا ایمان دارد و از آن‌ها در راه او استفاده می‌کند. علاوه بر این، صدقه، قلب را پاک و انسان را از بسیاری از گناهان و آلودگی‌های روحی دور می‌کند. همچنین، بسیاری از روایات اسلامی تأکید می‌کنند که صدقه، روزی و برکت را افزایش می‌دهد. صدقه، به کاهش فقر و نابرابری در جامعه کمک می‌کند و باعث می‌شود ثروت در جامعه به طور عادلانه‌تری توزیع شود. صدقه از گناهان می‌کاهد و باعث آرزوی آن‌ها و نیز سلامتی و طول عمر می‌شود. از دیگر برکات صدقه دادن، ایجاد ارتباطات اجتماعی قوی‌تر و افزایش همدلی بین افراد است.

انواع صدقه

صدقه با این برکات و آثار به‌دو نوع تقسیم می‌شود: واجب و مستحب؛ میزان و شرایط صدقه واجب در اسلام مشخص شده است، مانند زکات، اما صدقه مستحب، مقدار و شرایط خاصی ندارد. این همه توصیه‌ای که در اسلام درباره صدقه شده است، به دلیل آثار فردی و اجتماعی آن است؛ مثلاً صدقه دادن باعث ایجاد احساس آرامش و رضایت درونی، افزایش اعتماد به نفس و عزت نفس، تقویت روابط اجتماعی و ایجاد حس هم‌بستگی، کاهش استرس و اضطراب، افزایش امید به زندگی و ایجاد انگیزه برای انجام کارهای نیک می‌شود و از بهترین اعمال نیک است که انسان را به کمال، نزدیک‌تر و جامعه را به سوی عدالت و برابری هدایت می‌کند.

دنیای آباد

صدقه در کنار پاداش اخروی، برکات فراوانی نیز در دنیا برای فرد صدقه‌دهنده به همراه دارد؛ افزایش روزی و برکت در مال و دفع بلا و گرفتاری از جمله این آثار است؛ چنان‌که امام علی (ع) می‌فرمایند: «صدقه، سیری در برابر آتش است». همچنین، صدقه می‌تواند در شفای بیماری‌ها مؤثر باشد و باعث افزایش عمر و سلامتی شود. در روایات آمده است که صدقه دادن از مرگ بد جلوگیری و عمر انسان را طولانی‌تر می‌کند. علاوه بر این، کمک به دیگران و رفع نیاز آن‌ها، احساس رضایت و خوشحالی را در فرد ایجاد می‌کند و باعث می‌شود که او از استرس و اضطراب دور شود. افزایش عزت و احترام، گشایش در کارها، آرزوی گناهان و بهره‌مندی از زندگی مؤمنانه و بهتر دنیایی و رشد معنوی و روحی فرد نیز در پی صدقه دادن برای انسان رقم می‌خورد.

درک بهشت

صدقه در کنار برکات و عواید دنیایی، آثار معنوی و اخروی بسیاری نیز دارد؛ تقرب به خداوند از جمله آن‌هاست. خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: «وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمْ الْمَوْتُ فَيَقُولُ رَبِّ لَوْلَا الَّذِي نَسَى إِلَيَّ أَجَلَ قَرِيبٍ فَاصْدُقْ، یعنی اتفاق کنی از آنچه به شما روزی داده‌ام پیش از آنکه مرگ یکی از شما فرارسد و بگوید پروردگارا! اگر مرا مدت کوتاهی مهلت می‌دادی، پس صدقه می‌دادم» (سوره مَنَافِقُونَ، آیه ۱۰). این آیه نشان می‌دهد که صدقه دادن، می‌تواند باعث تقرب به خداوند و کسب رضایت او شود. صدقه دادن باعث افزایش ایمان و تقوا در فرد می‌شود. با انجام این عمل خیر، فرد به یاد می‌آورد که همه چیز از آن خداوند است و او باید از نعمت‌های خداوند به‌درستی استفاده کند.

کسب رضایت پیامبر (ص)، آرامش قلب و روح، دوری از آتش جهنم، ورود به بهشت و ارتقای درجات در آخرت، از دیگر آثار معنوی صدقه است که دنیای آدمی را هم آباد می‌کند؛ چون کسی که آرامش دارد و آخرتش را آباد می‌کند، دنیایش نیز آباد می‌شود. درکل، صدقه دادن فواید فراوان دارد که هم در دنیا و هم در آخرت برای فرد کمک به صدقه‌دهنده مفید است. این عمل خیر نه تنها به دیگران کمک می‌کند، بلکه باعث خیر صدقه‌دهنده نیز می‌شود؛ به دلیل همین برکات و آثار خارق‌العاده است که اسلام درباره صدقه دادن توصیه فراوان می‌کند و با مشوق‌های مختلف، می‌کوشد مردم را به انجام آن ترغیب کند.

بردار و بخوان

«شهره آفاق»، سیری در زندگی پیامبر (ص)

کتاب «شهره آفاق (سیری در زندگی پیامبر اسلام (ص))» اثر محمد رضا هادی زاده، در ۱۵۲ صفحه به همت مؤسسه بوستان کتاب به چاپ رسید. در این کتاب، سعی شده است گوشه‌هایی از زندگانی کامل‌ترین انسان تاریخ به قلم ادبی و مختصر به تصویر کشیده و چراغی برای شناخت بیشتر او روشن شود.

شخصیت اصلی کتاب، یتیمی است به نام «محمد»، که از کودکی در دامان صحرا با فقر و سختی بزرگ شد و نهایتاً بار عظیم‌ترین رسالت الهی را به دوش کشید و تحولی بس عظیم در آسمان و زمین رقم زد.

ساختار اثر

این کتاب در شش فصل تألیف شده است؛ فصل اول با عنوان «ولادت»، مکه، تأثیر محیط زندگی و درگذشت مادر را بررسی و در کنار فاطمه، پیمان اخلاقی و وضعیت آن روز و جغرافیا را تبیین می‌کند. فصل دوم با عنوان «رسالت»، اتصال آسمان به زمین، ایمان، خورشید و ماه را شرح داده و سال‌های سختی، بیرواز به بی‌نیاهت، یترب و عقبه را به رشته تحریر درآورده است. نویسنده در سومین فصل با عنوان «هجرت»، درباره ظلم، قربانی و سفر تاریخ‌ساز و هجرت پیامبر (ص) توضیح داده و نبرد اعتقادی و نبرد اقتصادی و آذن جهاد را بررسی کرده است.

«مقاومت»، نام چهارمین فصل از کتاب حضراست که از جمله مباحث آن عبارتند از: چاه‌های بدر، سرشت یهود، زمزمه‌های انتقام، درس بزرگ، سال سرنوشت‌ساز، جنگ خندق، نتیجه نبرد، صلح حدیبیه، جنگ موته. فصل پنجم با نام «قدرت»، ضمن تشریح شکست پیمان، فتح مکه و حوادث مربوط به آن، جنگ تبوک، حج آخر و آخرین وظیفه را به نگارش درآورده است. ششمین و آخرین فصل از کتاب مذکور با نام «رحلت»، دوشنبه ۲۸ صفر، تندباد ایام و غروب خورشید را تبیین کرده و نماز، امام علی (ع) و قرآن و شهادت حضرت فاطمه (ص) را شرح داده است.

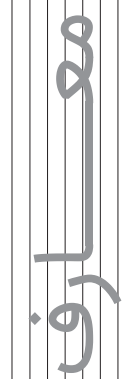
برشی از اثر

«طبیعی بود که بزرگان قریش با توجه به قدرت و تجربه‌های تجاری، به نبرد اقتصادی بر ضد مردم مدینه دست‌نزد تا بتنگ کردن مسائل معیشتی، آن‌ها را از پای درآورند. با مسدود شدن راه قافله‌ها در شمال مکه توسط سران این شهر، امکان رسیدن مواد غذایی به مدینه سخت شد و با وجود حاصل خیزی سرزمین‌های پیرامون مدینه و گستردگی مزارع و زمین‌های کشاورزی، محاصره و اقدام مکیان، باعث افزایش قیمت مواد غذایی در شهر مدینه گشت. یهودیان مدینه که در اقتصاد زبردستی خاصی داشتند، بیایده کردن نقشه‌ها احتکار نقش مؤثری در افزایش قیمت‌ها ایفا کردند. ولی با وجود تمام مکرها و حیل‌ها، جامعه اسلامی با روحی سرشار از ایمان و صبر، با این مشکلات مقابله کرد تا جایی که مسلمانان و بازارهای اسلامی موجود در مدینه، خود را از بند نیاز به شهرهای دیگر درآوردند و خودکفا شدند. پیامبر گرامی اسلام (ص) در مقابل دسیسه‌ها و توطئه‌های پست و پلیدی که در برابرش درهم تنیده می‌شد، بی‌تفاوت نبود، او چشمانش را به آسمان دوخت و در انتظار فرمان پروردگار جهان نشست.»

شهره آفاق
۳۳ شنبه
۱۳۹۸
شماره ۴۴۴

۱۴

۵ اصل مهم در تربیت فرزند باتوجه به سیره ائمه اطهار (ع)

تربیت به سبک اهل بیت (ع)

حمیده ذاکری | هرچند به اعتقاد پدر بزرگ‌ها و مادر بزرگ‌ها، نسل امروز در تربیت فرزندان آسان‌گیر شده‌اند، بررسی‌های پژوهشی و میدانی نشان می‌دهد که والدین امروزی از نسل قبلی خود برای تربیت فرزندان بیشتر احساس مسئولیت می‌کنند و در این مورد بیشتر نگرانی و دغدغه دارند. کافی است نیم ساعت در شبکه‌های مجازی بچرخید یا سری به کتاب‌فروشی‌ها و... بزنید تا با انواع دستورها و شیوه‌ها در مورد تربیت فرزند مواجه شوید، دستورها و شیوه‌هایی که بیشتر از آگاهی دادن، برای والدین استرس و نگرانی به‌دنبال دارند. در آموزه‌های دین اسلام نیز موضوع تربیت و نقش والدین در این باره، بسیار مهم و حائز اهمیت است اما در اینجا با دستوره‌های دهن پرکن و پیچیده مواجه نیستیم، بلکه رسول خدا (ص) و ائمه اطهار (ع) با پیروی از آموزه‌های قرآن کریم، راهکارهایی درباره این امر، تدبیر و به‌ماتوصیه کرده‌اند.

خدا برای ما کافی است

والد گرامی! ابتدا باید به خاطر داشته باشید که هر انسان، حال می‌خواهد فرزند شما باشد یا نه، بنده پروردگار متعال است و اوست که بنده‌اش را به آزمون این دنیا آورده است و همان‌طور که در آیه ۳۶ سوره زمر می‌خوانیم، او را کفایت خواهد کرد، «ایا خدا برای بنده‌اش [در همه امور] کافی نیست؟ و مشرکان [به پندار خود] تو را از کسانی که غیر خدا هستند، می‌ترسانند و هرکه را خدا به کيفرش [کفر و عناد] گمراه کند، او را هیچ هدایت‌کننده‌ای نخواهد بود». پس در امر تربیت، ابتدا به خداوند که آگاه به همه امور است و اداره‌کننده همگی ماست، توکل کنید و از او توان بخواهید و راهنمایی بجویید.

خشونت، ممنوع

مشخص است دینی که از محبت و احترام به کودکان می‌گوید، با خشونت و تندی بسیار مخالف است. شاید بیرسید چگونه باید با خطا و لغزش کودک برخورد کرد. پاسخ شما در این روایت است. امام علی (ع) از فرزندشان امام حسن (ع) پرسیدند: «فرزندم! راه جلوگیری از لغزش‌ها چگونه است؟ امام مجتبی (ع) پاسخ دادند: بدی‌ها را با نیکی از میان برداشتن». (تحف العقول، ص ۲۲۵). به این معنی که نمی‌توان با خشم و دشنام، مسیر غلطی را درست کرد، بلکه باید از راه درست و با اخلاق نیک برای اصلاح قدم برداشت. امام موسی بن جعفر (ع) به یکی از یاران خود که از دست فرزندش به ستوه آمده بود و شکایت می‌کرد، فرمودند: «او را نزن، بلکه با او قهر کن، اما خیلی طول نکشد». (عده‌الداعی، ص ۷۹).

محبت به کودک، اجر بهشت دارد

محبت، دیگر اصل مهم در تربیت دینی فرزندان است. در سیره نبوی بر محبت و ورزیدن به کودکان، به شدت تأکید شده و دروغ کردن محبت از آن‌ها، به شدت نکوهش شده و در عین حال، از افراط در محبت نیز نهی شده است. ایشان مسلمانان را به دوست داشتن و محبت به کودکان تشویق می‌کردند و می‌فرمودند: «اگر فردی کودک گریانش را خشوند کند تا آرام گیرد، خداوند عزوجل آن قدر از نعمت‌های بهشت به او عطا می‌کند تا خشوند شود». (حکمت نامه پیامبر اعظم (ص)، ج ۷، ص ۲۹۷). در سیره ایشان نمونه‌های بسیاری از رفتار محبت‌آمیز با کودکان نقل شده است. گفته شده است رسول خدا (ص) شوخ طبع‌ترین و بذله‌گوترین مردم با کودکان بودند و هرگاه از سفری به مدینه بازمی‌گشتند، اول با کودکان خانواده دیدار می‌کردند.

در رعایت عدالت، وسواس داشته باشید

روزی پیامبر (ص) با یارانشان سخن می‌گفتند. کودکی وارد شد و به گوشه‌ای از مسجد نزد پدرش رفت. پدر دستی بر سر کودک کشید و وی را بر زانوئی راست خود نشانده اندکی بعد، دختر او آمد و رفت تا اینکه به پدر رسید. آن مرد بر سر او نیز دست کشید، اما وی را روی زمین نشانید. پیامبر گرامی (ص) که شاهد این ماجرا بودند، او را خطاب قرار دادند و فرمودند: «چرا او را بر زانوئی دیگر نشانیدی؟». آن مرد دختر خود را نیز بر زانوئی دیگر نشانید. آن‌گاه رسول خدا (ص) فرمودند: «هم‌اکنون عدالت ورزیدی». (حکمت نامه پیامبر اعظم (ص)، ج ۷، ص ۲۰۸). ایشان در سخنان متعددی به رعایت عدالت بین فرزندان تأکید کرده و با جزئیات درباره این امر هشدار داده‌اند که: «خداوند متعال دوست دارد میان فرزندان آن عدالت ورزید، حتی در بیوسیدن». (کنز العمال، ج ۱۶، ص ۴۴۵).

روشنا

امام جعفر صادق (ع): مَنْ أَكَلَ مِنْ مَالِ أَخِيهِ ظُلْمًا وَ لَمْ يَزِدْهُ إِلَيْهِ أَكَلَ جَذْوَةً مِنْ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (وسائل، ج ۱۱، ص ۶۴۲).

امام جعفر صادق (ع): کسی که از مال برادر دینی خود به ناحق بخورد و آن را به صاحبش برگرداند، خوراک او در روز قیامت، شعله‌های آتش خواهد بود.

شریک غم و سختی‌های ابراهیم (ع)

که مثلاً قبول کرده‌اند اما واقعیتی است که در حد تعارف باقی مانده است. ساره از همان زن‌ها بود که فداکاری‌هایش، شاید خیلی دیده نشده است. ما در ذهنمان از او زنی را سراغ داریم که باردار نمی‌شد و وقتی ابراهیم (ع) ازدواج کرد و همسرش (هاجر) باردار شد، به او حسادت کرد و هاجر را راهی غربت کرد، اما این ذهنیات ما با کسی که تاریخ از او روایت کرده است، زمین تا آسمان تفاوت دارد. ساره همسر رسول خدا بود و مادر پیامبر و فرزند کسی

سمانه رضوانی | وقتی رهبر معظم انقلاب نشان فتح را به سردار حاجی زاده دادند، به همسرشان گفتند: خدمات آقای حاجی زاده واقعا با ارزش است و به دلیل همراهی‌های شما، نیمی از ثواب آن متعلق به شماست. تاریخ پر از چنین زن‌هایی است که پشت میدان همراهی می‌کنند. بعضی‌ها اسمشان ماندگار شده است و بعضی در غربت، پنهان شده‌اند. زن‌هایی که پشت پرده کارهای بزرگی کردند؛ مثل تربیت کردن مردهایی که تاریخ ساز شدند یا در میدان حق، رنج‌ها کشیدند برای اینکه مردشان از پا نیفتند. شاید این‌ها برای خیلی‌ها حرف‌های تکراری‌ای باشد که راحت از کنارش رد شوند یا خیلی که بزرگواری کنند، سری تکان بدهند

شنیدنی

احکام

امانت‌داری

پرسش: بنده از طرف دانشگاه مأمور شدم تعدادی کارت هدیه را به دانشجویان تحویل دهم، اما بعد از مدتی (دو ماه) متوجه شدم که تعدادی از کارت‌ها مفقود شده است. اکنون آیا درباره آن‌ها مدیونم؟

پاسخ اجمالی: اگر عرفاً در زمان پرداخت و محل نگهداری کارت‌ها کوتاهی کرده باشید، به صاحبان کارت‌ها مدیون هستید و لازم است به نحوی رضایت آن‌ها را جلب کنید. در غیر این صورت ضامن نیستید.

آیت ۱... العظمی‌ خاتمه‌ای: اگر وظیفه شما این بوده است که در زمان معینی این کارت‌ها را به دست افراد برسانید و کوتاهی کرده‌اید، ضامن هستید و در غیر این صورت، اگر مکان گذاشتن کارت‌ها کاملاً امن بوده و دقت لازم در نگهداری آن‌ها شده است، ضامن نیستید.

آیت ۲... العظمی سیستمی: بله، مسئولیت دارید.

آیت ۳... العظمی مکارم‌شیرازی: با توجه به اینکه در رساندن آن کارت‌ها کوتاهی کرده‌اید، باید جبران کنید.

آیت ۴... العظمی شبیری‌زنجانی: چنانچه -باتوجه به محل نگهداری و... در مراقبت از کارت‌های مذکور، کوتاهی نشده باشد، ضامن نیستید.

آیت ۵... العظمی نوری‌همدانی: در صورتی که در حفظ و نگهداری آن کوتاهی کرده‌اید، ضامن هستید.

آیت ۶... هادوی‌تهرانی: اگر با تأخیر در رساندن و نگهداری کارت‌ها به این مدت طولانی (دو ماه)، در عرف کار شما نوعی تقصیر و کوتاهی در حفظ کارت‌ها شمرده می‌شود، ضامن هستید و باید آن کارت‌ها را تهیه کنید و بدهید.

